Goedgekeurd
R.O.A. 8.6.'49
(Wijzigingen aangebracht)

ZEER GEHEIM.

M 3.

1.

RAAD VOOR ECONOMISCHE
AANGELEGENHEDEN.
No. 415.

Ex.no. 12

Verslag van de vergadering,
gehouden op Woensdag 1 Juni 1949, des morgens te 9.30 uur,
Plein 1813 No.4

A a n w e z i g : de Minister-President, Voorzitter, en de Ministers van den Brink, Götzen, Joekes, Lieftinck, van Schaik, Spitzen en in 't Veld. De Ministers van Maarseveen, Mansholt ~~en~~, Stikker en Wijers wonen het eerste gedeelte van de vergadering bij.

Tevens zijn aanwezig: Mr.W.C.L.van der Grinten, Staatssecretaris van Economische Zaken, Dr.H.M. Hirschfeld, Regeringscommissaris in Algemene Dienst, Prof.Dr.F.A.G.Keesing van het Ministerie van Financiën, Drs.W.Koster, Thesaurier-Generaal van het Ministerie van Financiën en de heer D.P.Spierenburg, Directeur-Generaal van de Buitenlandse Economische Betrekkingen.

Een gedeelte van de vergadering wordt bijgewoond door Mr.G.E.Baron van Ittersum van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Prof.Dr.G.A.van Poelje, Voorzitter van de Nederlandse Commissie voor de gemeenschappelijke Benelux-organen en Dr.M.J.Prinsen, Secretaris-Generaal van het Ministerie van Buitenlandse Zaken.

Secretaris: Drs.A.W.H.J.Quaedvlieg.

1. VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN 25 MEI 1949.

Op blz.2, laatste alinea, vervalt de tweede zin (aanvangende met de woorden: "Spreker is echter ....").

Op blz.6, ~~tweede alinea~~ van onderen, derde regel, wordt in plaats van "het totale volume" gelezen; "het totale voorziene volume".

Op blz.7, punt 6, zevende alinea, zesde regel, wordt tussen de woorden "vrachtautodiensten" en "zijn voortgekomen" ingevoegd : " voor een groot deel".

Op blz.8, eerste alinea, zesde regel, staat "uitgebracht"; dit moet zijn: "uitgebreid". In de vierde alinea wordt de eerste regel aldus gelezen: " Minister Mansholt zag in plaats van de plaatsvervanger van de Directeur-Generaal van ".

Overigens worden de notulen goedgekeurd.

2. STAATS- EN ADMINISTRATIEFRECHTELIJKE KANT VAN DE BENELUX ECONOMISCHE UNIE (Bui.Z., E.Z.)

a. Schrijven van de Regeringscommissaris dd. 2.5.1949, Ministerie van Buitenlandse Zaken No.1263/H/EB (met 1 bijlage) ;
b. Schrijven van de Minister van Economische Zaken dd. 30.5.1949, No. 26426/HA, met 1 bijlage.

De Voorzitter leidt met een kort woord de bespreking in over het vraagstuk van de staatsrechtelijke vormgeving der economische unie Benelux, waaromtrent verschillende denkbeelden bestaan. Voorts zou spreker aan de orde willen stellen de kwestie van de af of niet uitbreiding of wijziging van de onlangs ingestelde Commissie voor de

© NA, 2.02.05.02 (Arch. MR) (Nationaal Archief, Den Haag) inv.nr. 571
http://resources.huygens.knaw.nl/europeseintegratie/doc/D00091

gemeenschappelijke Benelux-organen.

Prof. van Poelje zet uiteen, dat zijn nota gezien moet worden als een poging om een eigen voorlopige mening weer te geven. De andere hem ter kennis gebrachte nota's wijken, naar sprekers mening, daar niet op essentiële punten van af. De hoofdgedachte is deze, dat de vorming van een economische unie vereist, dat ook een staatsrechtelijke organisatie tot stand wordt gebracht, die m.n. de invloed van de volksvertegenwoordigingen zekerstelt. In overleg met de Voorzitter der Belgische delegatie in de gemengde Commissie heeft spreker het volgende globale tijdschema opgesteld. Getracht zou moeten worden in de komende drie maanden tot een voorlopige opzet te komen, zodat in het najaar het overleg over de te sluiten conventie met de regeringen, en in een of andere vorm ook met de parlementen, kan plaatshebben. Begin Januari zou dus het desbetreffend wetsontwerp bij de Tweede Kamer kunnen worden ingediend, zodat een normale parlementaire behandeling mogelijk wordt. Wil op 1 Juli 1950 de unie gesloten kunnen worden, dan zal men dit tijdschema ongeveer moeten volgen, gesteld e

Minister van Schaik vraagt, naar aanleiding van het/in punt 10 van de nota-van Poelje, of het wel rechtens mogelijk is bepaalde onderwerpen buiten de nationale sfeer te brengen. Persoonlijk gelooft spreker, dat de gehele Benelux-politiek zo nauw met de nationale politiek verweven is, dat een splitsing onmogelijk lijkt. Spreker zou dan ook liever een of meer organen met beperkte bevoegdheden in het leven zien geroepen; een overdracht van enigszins belangrijke bevoegdheden komt hem voor in een ver verschiet te liggen.

Minister Wijers wijst er op, dat, wanneer op verschillend gebied dezelfde wettelijke maatregelen zullen zijn verwezenlijkt, de rechtelijke organen in de drie landen gelijke wetten zullen moeten toepassen. Dit schept de mogelijkheid van een verschil in jurisprudentie, zodat als sluitstuk van de Benelux-samenwerking op het gebied van de wetgeving een unichof noodzakelijk lijkt.

Wat het voorgestelde Benelux-parlement aangaat is de Minister van opvatting, dat valt af te wachten of ooit een gemeenschappelijk parlement met beslissingsbevoegdheid zal kunnen optreden. Naar sprekers mening zal de ontwikkelingsgang zich in een langzaam tempo moeten voltrekken. Beter dan een vast Benelux-parlement lijkt spreker het creëren van inter-parlementaire commissies ad hoc, bestaande uit de desbetreffende deskundigen.

Minister van Maarseveen kan zich in het algemeen verenigen met de gedachtengang van Prof. van Poelje, al zal men ook voorlopig - naar de mening van de Minister - niet zo ver moeten gaan als in de nota-van Poelje is aangegeven; m.n. zullen we het nationale beslissingsrecht zo lang mogelijk in de hand moeten trachten te houden. Wat de ingestelde commissie betreft vraagt spreker zich af, of het niet aanbeveling zou verdienen één of meer griffiers van de Kamers hierin mede zitting te doen nemen, zodat via deze functionarissen met de parlementsleden contact kan worden onderhouden. Eventueel ware nog een vertegenwoordiger van het Ministerie van Binnenlandse Zaken aan de commissie toe te voegen.

Minister Stikker is van opvatting, dat de staatsrechtelijke vormgeving zich het beste in een langzaam tempo kan voltrekken. Voorts is de kwestie belangrijk, welke Minister(s) de Benelux-zaken in het parlement zal.(zullen)moeten verdedigen.

Naar de opvatting van Minister Mansholt is de inschakeling van het parlement bij de vorming van de unie het belangrijkste probleem, dat thans om een oplossing vraagt. Het voorstel van Prof. van Poelje tot instelling van een commissie van in totaal drie Ministers der drie landen acht spreker niet voor verwezenlijking vatbaar. Op dit gebied ziet de Minister veeleer de oplossing in de vorming van raden van Ministers ad hoc.

Minister in 't Veld acht, evenals de Minister van Economische Zaken, de creatie van een soort superminister van economische zaken - welke het noodzakelijke gevolg zou zijn van de constructie-van Poelje - niet acceptabel, m.n. ook omdat hierdoor het rechtstreekse contact tussen de diverse betrokken Ministers in de drie landen onmogelijk,

of althans moeilijk zou worden. Spreker is daarom voorstander van de oplossing, door Minister van den Brink aan de hand gedaan. Het hoofdprobleem is ook voor spreker gelegen in de inschakeling van de parlementen. Wat dit betreft vraagt de Minister zich af, of een aantal van 30 man in totaal wel groot genoeg zal zijn, zulks m.n. met het oog op de gewenste differentiatie in politiek opzicht binnen het Beneluxparlement en de vereiste deskundigheid van de leden. Spreker geeft overigens de voorkeur aan een vast parlement boven commissies ad hoc.

Minister Lieftinck heeft in de ingediende stukken een critische instelling tegenover het bestaande staatsrechtelijke bestel der drie landen gemist. De vraag doet zich n.l. voor, of met behulp van de bestaande organen de wetgevende arbeid nog kan worden voortgezet. Naar sprekers opvatting zou de unificatie in de wetgeving kunnen worden bevorderd door middel van de invoering van beginsel- of mantelwetten in de drie landen, waardoor een groter deel van de te treffen regelingen gedelegeerd zou kunnen worden aan de organen van de uitvoerende macht. Een samenwerking in de sfeer van de uitvoerende machten is eenvoudiger dan samenwerking in de sfeer van de wetgevende machten. De voorbereiding van de zgn. beginselwetten zou kunnen geschieden in de bestaande ambtelijke commissies; advies terzake aan de respectieve Staatshoofden en Regeringen zou kunnen worden uitgebracht door een gemeenschappelijk orgaan, waartoe de in de drie landen bestaande Raden van State waren om te vormen. De Huizen van Afgevaardigden in de drie landen zouden naar de mening van de Minister volstrekt autonoom moeten blijven. Aan de Senaten ware echter een nieuwe taak te geven, n.l. het tot elkaar brengen van de Huizen van Afgevaardigden, indien deze het onderling oneens zijn.

Vervolgens wijst spreker er op, dat in de voorstellen generlei verband is gelegd met de nieuwe opbouw van het Koninkrijk. Het lijkt verstandig hiermee rekening te houden, speciaal teneinde niet een topzware constructie te creëren. Naar sprekers opvatting zullen we zowel in verband met de Benelux, als in verband met de reconstructie van het Koninkrijk de organisatie van ons staatsrechtelijk bestel moeten herzien. Spreker is tenslotte tegenstander van het instituut van speciale Benelux-Ministers, daar op ambtelijk en ministerieel niveau voldoende kan geschieden.

Minister Jockes is ten aanzien van het zich thans voordoende vraagstuk betreffende de economische unie Benelux - die spreker liever zou willen aanduiden als een sociaal-economische unie - van mening, dat [tot de creatie van supra-nationale organen [redacted] moet worden overgegaan.

+ hiervoor niet

Minister Stikker verlaat de vergadering.

Een driemanschap van Benelux-Ministers acht spreker voorts niet gewenst, en niet in overeenstemming met de verdeling van de bevoegdheden. Liever zag spreker geregeld contact tussen de primair betrokken ministers ten aanzien van de onderscheidene aan de orde komende onderwerpen. De Ministers, die deel uitmaken van de diverse inter-ministeriële commissies, zouden in deze commissies moeten kunnen worden vertegenwoordigd door hoge functionarissen als regeringsgedelegeerden.

Mr.Baron van Ittersum verschijnt ter vergadering.

Bovendien lijkt een contact tussen de parlementen zeer gewenst [Daarbij ware een verhouding van 4 : 3 : 1 voor resp. Nederland, België en Luxemburg verdedigbaar, zowel op grond van de grotere bevolking van Nederland als vanwege het feit, dat België en Luxemburg tezamen reeds een economische unie vormen. Het zou voorts gewenst ~~kunnen~~ zijn, dat ook ~~niet-parlementariers deel te laten uitmaken~~ van het interparlementair orgaan. De voorbereiding van eenheid ~~in wetgeving~~ [en de samenwerking op cultureel gebied in Benelux-verband tenslotte zouden, naar sprekers inzicht, buiten, de permanente (voorlopige) Benelux-organen kunnen plaatsvinden.

[Dit kan geschieden door de instelling van een Raad met adviserende bevoegdheid, waarvan de leden benoemd worden door de drie parlementen

Minister van den Brink is van mening, dat de in de nota-van

[leden van een der parlementen kunnen worden verkozen tot lid
[op justitieel

Poelje voorgestelde opbouw der gemeenschappelijke organen na consolidatie van de economische unie wellicht voor verwezenlijking in aanmerking zou komen; voor het ogenblik zijn de desbetreffende voorstellen echter niet practisch. Sprekers hoofdbezwaar betreft de benoeming van afzonderlijke Benelux-Ministers, die als een soort superminister van economische zaken zouden fungeren en het voeren van een eigen politiek door de met de behartiging der economische belangen in de respectieve landen belaste ministers onmogelijk zouden maken. Wat de coördinatie van het beleid betreft zal men naar sprekers opvatting op de reeds ingeslagen weg kunnen voortgaan. Het bereids ingestelde interministeriële comité zal een officiële status moeten verkrijgen, het zal eventueel moeten kunnen worden uitgebreid en vervolgens in de parlementen een klankbord moeten vinden. Aan een Benelux-parlement ware echter geen beslissingsbevoegdheid, maar een adviserende taak toe te kennen. Nederland zou vervolgens tegenover de Belgisch-Luxem-

Minister Spitzen prefereert, evenals de Ministers van Economische Zaken en van Landbouw, bij de vorming van nieuwe Benelux-organen de practische ontwikkeling te volgen en te consolideren, in stede van deze te stimuleren, zoals dit door de voorstellen, vervat in de nota-van Poelje, geschiedt. Voorts waarschuwt de Minister er voor, dat men niet denke met gelijkheid van wetgeving reeds een doel bereikt te hebben. Daarna immers komt de uitvoering en daarin kunnen grote verschillen blijven bestaan, berustende op verschillen in landaard. Tenslotte is ook spreker tegenstander van creatie van een afzonderlijke Benelux-Ministers.

spreker op, dat er inderdaad een spanning bestaat tussen het huidige staatsrechtelijke bestel en de vormen, waar wij tengevolge van de internationale situatie naar toe worden gedrongen.

Dr.Hirschfeld acht de materie zo veelomvattend en diepgrijpend, dat het ongewenst lijkt al te ver met de Belgen de zaak door te praten. Met Prof.van Poelje is spreker het eens, dat een nieuwe regeling niet geheel perfect kan zijn en dat vervolgens het parlement op een behoorlijke wijze moet worden ingeschakeld. Indien de unie er eenmaal is, dan moet voorkomen worden, dat het ene parlement een bepaalde wettelijke maatregel goedkeurt en het andere parlement deze afwijst.

De belangrijkste vraag is volgens spreker, welke minimummaatregelen noodzakelijk zijn, opdat op 1 Juli 1950 het werk kan aanvangen. Het aantal maatregelen tot herziening van wetgeving in de Benelux zal voorshands betrekkelijk beperkt blijven. De problemen liggen in feite op het gebied van de monetaire en handelspolitiek, alsmede het investerings- en het agrarisch beleid. Daarom schijnt het belangrijk, dat de beleidsorganen in de respectieve landen nader worden gedefinieerd. Een andere vraag betreft de wenselijkheid van een uitbreiding der ingestelde commissie; indien hiertoe zou worden besloten, zou hierover met de Belgische en Luxemburgse collega's gesproken moeten worden. Voorts moet helderheid bestaan omtrent de taak der commissie: de Belgische heren zien het probleem beperkter dan Prof. van Poelje en denken m.n. alleen aan de vorming van bepaalde ambtelijke organen.

De Voorzitter brengt naar aanleiding van de desbetreffende opmerkingen van Minister Lieftinck naar voren, dat , indien men de reeds bestaande internationale organen met consultatieve of beslissende bevoegdheid, alsmede de in het kader van de reconstructie van het Koninkrijk nog te creëren organen overziet, gesproken moet worden van een volkomen grondverschuiving in staatsrechtelijk opzicht. Practisch zal het echter niet anders mogelijk zijn dan stukwerk te verrichten. Wat de Benelux aangaat is spreker geneigd de zaak zo eenvoudig mogelijk op te zetten.

Aan een Benelux-parlement ware in ieder geval geen beslissende, maar slechts een consultatieve bevoegdheid toe te kennen, zulks m.n. ook omdat het in hoofdzaak niet om strikte wetgeving gaat. Het Benelux-parlement zou eventueel ook niet-parlementariërs moeten kunnen omvatten; de samenstelling zou paritair moeten zijn in de zin, zoals door de Ministers Jonkes en van den Brink bepleit. Met betrekking tot de vorming van een interministerieel comité van drie constateert de Voorzitter algemene tegenstand in de Raad. Ten aanzien van de reeds

-5-

Benelux-organen de practische ontwikkeling te volgen en te consolideren, in stede van deze te stimuleren, zoals dit door de voorstellen, vervat in de nota-van Poelje, geschiedt. Voorts waarschuwt de Minister er voor, dat men niet denke met gelijkheid van wetgeving reeds een doel bereikt te hebben. Daarna immers komt de uitvoering en daarin kunnen grote verschillen blijven bestaan, berustende op verschillen in landaard. Tenslotte is ook spreker tegenstander van creatie van een afzonderlijke Benelux-minister.

In aansluiting op de opmerking van minister Lieftinck

Poelje voorgestelde opbouw der gemeenschappelijke organen na consolidatie van de economische unie wellicht voor verwezenlijking in aanmerking zou komen; voor het ogenblik zijn de desbetreffende voorstellen echter niet practisch. Sprekers hoofdbezwaar betreft de benoeming van afzonderlijke Benelux-Ministers, die als een soort superminister van economische zaken zouden fungeren en het voeren van een eigen politiek door de met de behartiging der economische belangen in de respectieve landen belaste ministers onmogelijk zouden maken. Wat de coördinatie van het beleid betreft zal men naar sprekers opvatting op de reeds ingeslagen weg kunnen voortgaan. Het bereids ingestelde interministeriële comité zal een officiële status moeten verkrijgen, het zal eventueel moeten kunnen worden uitgebreid en vervolgens in de parlementen een klankbord moeten vinden. Aan een Benelux-parlement ware echter geen beslissingsbevoegdheid, maar een adviserende taak toe te kennen. Nederland zou vervolgens tegenover de Belgisch-Luxemburgse economische unie beslist paritair moeten zijn vertegenwoordigd.

Minister Spitzen ~~beschouwt de in de nota van Poelje verciste~~ eenstemmigheid als een onmogelijke eis. ~~De gelijkheid van wetgeving~~ zal voorts niet zeer diepgaand zijn, daar hiervoor in de drie landen te grote verschillen van opvatting bestaan. ~~Tenslotte is ook spreker een tegenstander van een creatie van een Benelux-Minister.~~

Minister Götzen zou zich willen aansluiten bij de visie van Minister van den Brink. ~~Aan het adres van Minister Lieftinck~~ merkt spreker op, dat er inderdaad een spanning bestaat tussen het huidige staatsrechtelijke bestel en de vormen, waar wij tengevolge van de internationale situatie naar toe worden gedrongen.

Dr.Hirschfeld acht de materie zo veelomvattend en diepgrijpend, dat het ongewenst lijkt al te ver met de Belgen de zaak door te praten. Met Prof.van Poelje is spreker het eens, dat een nieuwe regeling niet geheel perfect kan zijn en dat vervolgens het parlement op een behoorlijke wijze moet worden ingeschakeld. Indien de unie er eenmaal is, dan moet voorkomen worden, dat het ene parlement een bepaalde wettelijke maatregel goedkeurt en het andere parlement deze afwijst.

De belangrijkste vraag is volgens spreker, welke minimummaatregelen noodzakelijk zijn, opdat op 1 Juli 1950 het werk kan aanvangen. Het aantal maatregelen tot herziening van wetgeving in de Benelux zal voorshands betrekkelijk beperkt blijven. De problemen liggen in feite op het gebied van de monetaire en handelspolitiek, alsmede het investerings- en het agrarisch beleid. Daarom schijnt het belangrijk, dat de beleidsorganen in de respectieve landen nader worden gedefinieerd. Een andere vraag betreft de wenselijkheid van een uitbreiding der ingestelde commissie; indien hiertoe zou worden besloten, zou hierover met de Belgische en Luxemburgse collega's gesproken moeten worden. Voorts moet helderheid bestaan omtrent de taak der commissie: de Belgische heren zien het probleem beperkter dan Prof. van Poelje en denken m.n. alleen aan de vorming van bepaalde ambtelijke organen.

De Voorzitter brengt naar aanleiding van de desbetreffende opmerkingen van Minister Lieftinck naar voren, dat , indien men de reeds bestaande internationale organen met consultatieve of beslissende bevoegdheid, alsmede de in het kader van de reconstructie van het Koninkrijk nog te creëren organen overziet, gesproken moet worden van een volkomen grondverschuiving in staatsrechtelijk opzicht. Practisch zal het echter niet anders mogelijk zijn dan stukwerk te verrichten. Wat de Benelux aangaat is spreker geneigd de zaak zo eenvoudig mogelijk op te zetten.

Aan een Benelux-parlement ware in ieder geval geen beslissende, maar slechts een consultatieve bevoegdheid toe te kennen, zulks m.n. ook omdat het in hoofdzaak niet om strikte wetgeving gaat. Het Beneluxparlement zou eventueel ook niet-parlementariërs moeten kunnen omvatten; de samenstelling zou paritair moeten zijn in de zin, zoals door de Ministers Jookes en van den Brink bepleit. Met betrekking tot de vorming van een interministerieel comité van drie constateert de Voorzitter algemene tegenstand in de Raad. Ten aanzien van de reeds

-5-

ingestelde commissie-van Poelje zou langs tweevoudige weg overleg met het parlement kunnen worden nagestreefd, n.l. ofwel door de opneming van een vertegenwoordiger in de commissie zelf, dan wel door overleg met het scrioren-convent, nadat de commissie haar rapport heeft uitgebracht. Het beste lijkt sprekor, dat de commissie in haar huidige samenstelling doorwerkt. Het streven naar de eenheid in wetgeving zal niet door perfectionisme gekenmerkt moeten zijn, noch wat betreft de uitvoering, noch wat betreft de interpretatie van de wetgeving. Daarom ware voorlopig ook niet tot de stichting van een unichof over te gaan.

Minister Lieftinck heeft, ook al zou de parlementaire assemblée alleen ingeschakeld behoeven te worden bij de wetgeving (en niet bij het beleid), overwegende bezwaren tegen deze inschakeling. In de eerste plaats zal de bestuursmogelijkheid der drie landen nog moeilijker worden dan ze al is; er zou eerder aanleiding zijn de bestaande organen te verminderen dan deze uit te breiden. Voorts betwijfelt de Minister, of van een assemblée, samengesteld uit politieke figuren, die geen beslissende bevoegdheid hebben noch staatsrechtelijke verantwoordelijkheid dragen, wel ooit een behoorlijk advies voor de Regering kan worden verwacht, speciaal wanneer het zaken betreft die

Minister van den Brink is van mening, dat, indien de drie Regeringen het Benelux-Parlement (adviserende contactraad) ernstig in het werk betrekken en aan de adviezen relief geven, door deze Raad voldoende verantwoordelijkheidsbesef aan de dag zal worden gelegd. Bovendien zullen in dit college voldoende tegenstellingen aan de dag treden om te voorkomen, dat lichtvaardige eenzijdige adviezen worden gegeven.

ons thans verwijt, dat het als een quantité négligeable wordt beschouwd - de Regering meer dan tot dusverre zal moeten doen uitkomen, dat zij waarde hecht aan de adviezen van het parlement. Sprekor is van opvatting dat, indien het parlement zich in zijn functie erkend ziet, het ook voldoende verantwoordelijkheidsbesef aan de dag zal leggen.

Prof. van Poelje, de sprekers beantwoordend, verklaart zich eens met Minister van Schaik, dat de unie-organen zich in hoofdzaak zullen hebben bezig te houden met uitvoering en voorbereiding. De scheiding tussen uitvoering en wetgeving ligt hier te lande anders dan in België. Minister Lieftinck's visie vertegenwoordigt meer het Belgische standpunt. Wij hebben de triaspolitica min of meer verlaten. Sprekor erkent, dat hij de verdere perspectieven inzake de opbouw van ons staatsrechtelijk bestel buiten beschouwing heeft gelaten; dit is uit doelmatigheidsoverwegingen geschied. Sprekor gelooft voorts, dat het een échec zou zijn wanneer de datum van 1 Juli 1950 zou moeten worden verschoven. Daarom zou de thans bestaande kleine commissie een aan de eisen van het ogenblik beantwoordend en zo eenvoudig mogelijk ontwerp moeten maken, dat echter de andere mogelijkheden voor een verdere toekomst niet uitsluit. Voor de rechtsgeschillen zou het beste zijn te bepalen, dat hiervoor een orgaan ad hoc gevormd wordt, waarin van Nederlandse kant b.v. een lid van de Hoge Raad en van de Raad van State zouden kunnen worden benoemd. Vervolgens is gedacht aan de mogelijkheid van beleidstegenstellingen; hiervoor zou wellicht een Raad voor de Unie met adviserende bevoegdheid kunnen worden gecreëerd, welke onder de leiding komt te staan van een onafhankelijke Voorzitter.

Wat het interparlementaire orgaan betreft: de gedachte is niet, dat dit zou optreden eerst nadat de Regeringen daar bepaalde ontwerpen aanhangig maken, maar dat het reeds in een vroeger stadium advies zou uitbrengen. Op deze wijze kan wellicht een soepele werkwijze worden verkregen en kan ook de remmende invloed, die van de instelling van een nieuw orgaan uitgaat, beperkt blijven.

Ten aanzien van het instituut van Benelux-Ministers merkt sprekor op, dat hij de omvang van het centraal te verrichten werk anders ziet dan de meeste leden van de Raad dit doen. Sprekor relevoert, dat alleen op het gebied van de volksgezondheid een 12-tal commissies werkzaam zijn. Coördinatie op louter ambtelijk niveau komt sprekor onvoldoende voor. Dit punt schijnt echter niet rijp om thans te worden beslist. Sprekor betoogt voorts, dat de unie vermoedelijk zich in de

-6-

ingestelde commissie-van Poelje zou langs tweevoudige weg overleg met het parlement kunnen worden nagestreefd, n.l. ofwel door de opneming van een vertegenwoordiger in de commissie zelf, dan wel door overleg met het scrioren-convent, nadat de commissie haar rapport heeft uitgebracht. Het beste lijkt spreker, dat de commissie in haar huidige samenstelling doorwerkt. Het streven naar de eenheid in wetgeving zal niet door perfectionisme gekenmerkt moeten zijn, noch wat betreft de uitvoering, noch wat betreft de interpretatie van de wetgeving. Daarom ware voorlopig ook niet tot de stichting van een unichof over te gaan.

Minister Lieftinck heeft, ook al zou de parlementaire assemblée alleen ingeschakeld behoeven te worden bij de wetgeving (en niet bij het beleid), overwegende bezwaren tegen deze inschakeling. In de eerste plaats zal de bestuursmogelijkheid der drie landen nog moeilijker worden dan ze al is; er zou eerder aanleiding zijn de bestaande organen te verminderen dan deze uit te breiden. Voorts betwijfelt de Minister, of van een assemblée, samengesteld uit politieke figuren, die geen beslissende bevoegdheid hebben noch staatsrechtelijke verantwoordelijkheid dragen, wel ooit een behoorlijk advies voor de Regering kan worden verwacht, speciaal wanneer het zaken betreft die voor de bevolking onaangenaam zijn.

De Voorzitter heeft begrip voor de bezwaren van Minister Lieftinck, maar ziet niet wat op korte termijn anders zou moeten gebeuren.

Minister van den Brink ~~meent, dat - wanneer het parlement~~ ons thans verwijt, dat het als een quantité négligeable wordt beschouwd - de Regering meer dan tot dusverre zal moeten doen uitkomen, dat zij waarde hecht aan de adviezen van het parlement. Spreker is van opvatting dat, indien het parlement zich in zijn functie erkend ziet, het ook voldoende verantwoordelijkheidsbesef aan de dag zal leggen.

Prof. van Poelje, de sprekers beantwoordend, verklaart zich eens met Minister van Schaik, dat de unie-organen zich in hoofdzaak zullen hebben bezig te houden met uitvoering en voorbereiding. De scheiding tussen uitvoering en wetgeving ligt hier te lande anders dan in België. Minister Lieftinck's visie vertegenwoordigt meer het Belgische standpunt. Wij hebben de triaspolitica min of meer verlaten. Spreker erkent, dat hij de verdere perspectieven inzake de opbouw van ons staatsrechtelijk bestel buiten beschouwing heeft gelaten; dit is uit doelmatigheidsoverwegingen geschied. Spreker gelooft voorts, dat het een échec zou zijn wanneer de datum van 1 Juli 1950 zou moeten worden verschoven. Daarom zou de thans bestaande kleine commissie een aan de eisen van het ogenblik beantwoordend en zo eenvoudig mogelijk ontwerp moeten maken, dat echter de andere mogelijkheden voor een verdere toekomst niet uitsluit. Voor de rechtsgeschillen zou het beste zijn te bepalen, dat hiervoor een orgaan ad hoc gevormd wordt, waarin van Nederlandse kant b.v. een lid van de Hoge Raad en van de Raad van State zouden kunnen worden benoemd. Vervolgens is gedacht aan de mogelijkheid van beleidstegenstellingen; hiervoor zou wellicht een Raad voor de Unie met adviserende bevoegdheid kunnen worden gecreëerd, welke onder de leiding komt te staan van een onafhankelijke Voorzitter.

Wat het interparlementaire orgaan betreft: de gedachte is niet, dat dit zou optreden eerst nadat de Regeringen daar bepaalde ontwerpen aanhangig maken, maar dat het reeds in een vroeger stadium advies zou uitbrengen. Op deze wijze kan wellicht een soepele werkwijze worden verkregen en kan ook de remmende invloed, die van de instelling van een nieuw orgaan uitgaat, beperkt blijven.

Ten aanzien van het instituut van Benelux-Ministers merkt spreker op, dat hij de omvang van het centraal te verrichten werk anders ziet dan de meeste leden van de Raad dit doen. Spreker releveert, dat alleen op het gebied van de volksgezondheid een 12-tal commissies werkzaam zijn. Coördinatie op louter ambtelijk niveau komt spreker onvoldoende voor. Dit punt schijnt echter niet rijp om thans te worden beslist. Spreker betoogt voorts, dat de unie vermoedelijk zich in de

-6-

toekomst verder zal gaan uitstrekken dan het sociale en economische gebied. De aanpassing van het staatsrecht tussen de drie landen is daarom een belangrijk probleem, daar de staatkundige onderlinge opbouw sterk afwijkt.

Aan Minister Lieftinck antwoordt spreker, dat wij nog niet toe zijn aan een ontwikkelingsphase, waarin men de senaten de taak zou kunnen toekennen, welke de Minister hen wil opdragen. De term "assemblée" acht spreker vervolgens niet gelukkig, aangezien deze associaties wekt alsof een super-nationaal orgaan wordt bedoeld. Datgene wat we met de Belgen willen tot stand brengen, blijft steeds op het nationale vlak.

Wat de samenstelling van de commissie betreft tenslotte zou spreker ervoor willen pleiten, deze te laten zoals ze thans is. In September of October a.s. zou de wenselijkheid van directe medewerking van parlementsleden nader onder ogen kunnen worden gezien.

Minister Rijers vraagt zich af, of de consultatieve raad wel voldoende aan de verlangens van de parlementen tegemoet zal komen, indien men niet over concrete ontwerp-regelingen het advies aan het interparlementair orgaan zou vragen.

Prof.van Poelje verduidelijkt zijn visie door te stipuleren, dat z.i. de eerste suggesties op zullen komen in de ambtelijke commissies. Deze voorstellen zullen het centrale administratieve orgaan te Brussel moeten passeren en daarna in het parlementaire orgaan worden gebracht.

De Voorzitter acht deze procedure bezwaarlijk. Het komt hem logischer voor, dat de Regeringen hun voorlopige ontwerpen bij de consultatieve raad aanhangig maken.

Prof.van Poelje is van mening, dat dit wellicht bij zaken van meer principieel belang de aangewezen weg zal zijn; in andere gevallen komt spreker de door hem voorgestelde procedure de eenvoudigste voor.

Minister van Schaik acht het minder gewenst een politieke figuur als coördinator aan te wijzen; de ambtelijke functionaris zou desnoods een hoge titel kunnen verkrijgen. Voorts zou spreker er voor willen waarschuwen, dat men geen te grote bevoegdheden geeft aan het interparlementaire orgaan.

De Voorzitter stelt voor, thans een decisie te nemen. Spreker acht aanvaarding mogelijk van een interparlementair contactorgaan met uitsluitend adviserende bevoegdheid, dat door de onderscheidene parlementen gekozen wordt en met de respectieve Regeringen contact onderhoudt. Ter behandeling in dit orgaan zou alleen datgene moeten worden gebracht wat de Regeringen aldaar aanhangig maken.

Minister Jockes acht het noodzakelijk, de mogelijkheid open te laten, dat het Benelux-parlement ook het recht van initiatief krijgt. Minister van Maarseveen daarentegen zou het voorstel van de Voorzitter willen overnemen.

Minister van den Brink zou gaarne een concept-instructie voor de commissie aan de Raad voorgelegd zien.

Prof.van Poelje herinnert er aan, dat in Augustus 1948 Mr.van Kleffens en de heer du Parc reeds een concept-conventie hebben opgezet. De bedoeling is, aan de hand daarvan verder te werken. Spreker vraagt tenslotte beschikbaarstelling van het verslag dezer vergadering aan de leden van zijn commissie.

De Voorzitter zou het evenals Minister van den Brink op prijs stellen, wanneer de commissie aan de hand van de conclusies van deze vergadering een resumtie zou willen opstellen, die als concept-instructie dienst kan doen.

Conclusie :

De Raad komt daarna tot de volgende conclusies :

1° Tot stand dient te worden gebracht een interparlementair contactorgaan met adviserende bevoegdheid, waarvan de leden gekozen worden door de respectieve parlementen en wel in een verhouding van pariteit tussen Nederland enerzijds en de B.L.E.U. anderzijds. Dit

interparlementair orgaan zal voor advies te behandelen krijgen datgene wat de respectieve regeringen aldaar aanhangig maken. Iedere Minister zal gerechtigd zijn de vergaderingen van het interparlementair orgaan bij te wonen.

2° Wat betreft de samenwerking der regeringen is het gewenst de bestaande situatie te handhaven. In de vorm van een of meer interministeriële comité's is deze samenwerking voldoende gewaarborgd. De coördinatie op ambtelijk niveau behoeft evenmin ingrijpende wijzigingen te ondergaan.

3° De samenstelling van de ingestelde commissie voor de Benelux-organen blijft, althans voorlopig, ongewijzigd.

4° Genoemde commissie zal aan de hand van de bovenstaande conclusies een concept-instructie uitwerken en aan de Raad voorleggen; ten behoeve hiervan wordt het verslag der gehouden beraadslagingen aan de commissie ter beschikking gesteld.

Minister Lieftinck verlangt aantekening, dat hij zich met sub 1 vermelde conclusie niet kan verenigen.

De Ministers van Maarseveen, Mansholt en Wijers, alsmede Prof.van Poelje en Dr.Prinsen verlaten de vergadering.